

Kutab Minar v Dillí

Na jižním okraji Dillí, nad jedním z jeho historických měst v okolí předměstí Mehrauli, se rozkládá areál Kutab Minar, od roku 1993 památka UNESCO. Jsou tu první islámské stavby města z konce 12. století a také technický zázrak: 1600 let starý železný sloup.

Právě v bitvách na pláních severně od Dillí se často rozhodovalo o budoucnosti celé Indie. Po dvou tisíciletích od bratrovražedné první bitvy u Pánípatu, o níž se píše v Mahábháratě, zde roku 1192 v bitvě u Taráinu zvítězil islám. Turecká vojska Kutbuddína Ajbaka porazila Rádžpúty, vstoupila do Dillí a dala vzniknout dillískému sultanátu. Ten trval od roku 1206 až do roku 1526, kdy druhou bitvou u Pánípatu nastalo období Velkých Mughalů – vrchol vlády islámu nad Indií.

K počtě vítězného islámu

První oslavou Kutbuddínovou stavbou je nejstarší indická mešita Kuvvat-ul-Islám (Moc islámu), vystavěná roku 1198 na troskách 27 hinduistických chrámů spolu s minaretem Kutab Minar, jenž dal areálu jméno. Z rozvalin mešity se zachovala západní brána s muslimským obloukem, nádvoří, ambit z původních chrámů a Ilutmišova hrobka.

Nejpozoruhodnější stavbou je 73 m vysoký minaret z červeného pískovce tvaru protáhlého kužele, se čtyřmi ochozy a výzdobou reliéfní kaligrafií. Kutbuddín do své smrti v roce 1210 stihl postavit jen jedno patro, stavbu dokončil jeho zeť sultán Ilutmiš a vrchol připojil v roce 1369 až sultán Fíroz Šáh Tughlak. Nejvyšší indická historická stavba, přestože poskytuje nejlepší výhled na celý areál, je však od roku 1979 uzavřena kvůli smrtelným incidentům na vnitřním schodišti.

S minaretem sousedí brána Alái Darváza sultána Aláuddína

FOTO: ALEXANDR ABUŠINOV

Minaret Kutab Minar a proslulý železný sloup v areálu mešity Kuvvat-ul-Islám v Dillí

na Chaldžího z roku 1311, připomínající spíše mauzoleum. Je to první stavba v Indii s klenutou klenbou a pásem kaligrafie veršů z koránu na oblouku brány, provedeným byzantskou technikou inkrustací mramoru v mramoru, která dosáhla vrcholu o tři sta let později na slavném Tádž Mahálu. V parku vedle mešity se

nachází i 25 m vysoké torzo mohutného minaretu Alái Minar, jímž chtěl Aláuddín překonat Kutab Minar.

Technický zázrak

Na rozlehlém nádvoří mešity stojí světově proslulý technický zázrak – železný sloup. Pochází zřejmě z konce 4. století a měl sem být přenesen

v 11. století z Pataliputry (dnešní Patny ve státě Bihár) nebo z Ambály, severně od Dillí. Sama přeprava téměř osm tun těžkého sloupu na vzdálenost přes tisíc kilometrů byla malým zázrakem. Záhadou sloupu je nejen to, že se v měšitě vůbec zachoval, ale že za tolik století výrazně neutrpěl rezavěním. Šestiřádkový sánškrtský nápis k oslavě krále Čandragupty Vikramaditji (375 až 415) je stále čitelný a nepřímo datuje vznik sloupu.

Sloup s průměrem asi 40 cm je vysoký 7,2 m. Hlavičí připomíná kamenné Ašókovy sloupy ze 3. století př. n. l. (Nejznámější je lví hlavička z muzea v Sarnáthu, převzatá do státního znaku Indie.) Na vrcholu hlavičky snad byl ptačí bůh Garuda, vozač boha Višnu, uctívaný guptovskou dynastií.

Nevysvětlitelnost některých jevů vedla i ke spekulacím o meteorickém původu sloupu či působení mimozemských civilizací. Zkoumání složení a technologie výroby však prokázalo, že sloup je z oceli. Ocel odpovídá stavu techniky té doby, rudě a uhlí z jižního Džhárkhandu, kde byl kov pravděpodobně vyroben. Má se za to, že sloup byl zhotoven kovářským svařováním hrudek v polotuhém stavu.

K dlouhé životnosti sloupu přispělo v minulosti i příznivé počasí. Dnes, kdy Dillí patří k nejvíce smogem znečištěným metropolím, jsou obavy, že se nedožije 1700 let.

Areál Kutab Minar je dnes jedním velkým tržištěm a ocl se v sousedství frekventované silnice, kudy denně projíždějí tisíce aut a zastavují stovky turistických autobusů. V okolí, stále pohlcovaném rozrůstajícím se městem, zhoršují ovzduší tisíce ohňů pouličních kramářů a bezdomovců, zejména v chladnějších měsících, kdy se v noci pro smog zastavuje provoz i na nedalekém mezinárodním letišti. ●

ALEXANDR ABUŠINOV

INFORMACE

Nejlepší období pro cestu do Dillí je říjen a listopad. K návštěvě Indie je nutné turistické vízum, které vydává indické velvyslanectví v Praze na jeden i více vstupů s platností 6 měsíců za 1600 Kč.

Areál Kutab Minar leží asi 13 km jižně od středu Nového Dillí a je součástí vyhlídkových tras. Je dostupný i přímoú linkou pře-

plněných městských busů, nejlépe však taxíkem, kdy se při smlouvání o ceně vyplatí vyjednat čekání a zpáteční cestu s návštěvou jiné památky UNESCO – Humájúnovy hrobky. Na prohlídku postačí dvě hodiny, pro fotografování nejlépe dopoledne. Otevřeno je od časného rána do soumraku. Vstupné několik rupií je zanedbatelné.